

Вплив антикорупційних реформ на публічне управління в Україні

Владислав Л. Гончарук ¹ ● Андрій В. Шинькович ² ●
Сергій О. Ткаченко ^{3*}

¹ Інститут безпеки Міжрегіональної Академії управління персоналом (МАУП) (Україна).
Доцент кафедри національної безпеки та кафедри управління фінансово-економічною
безпекою, доктор філософії в галузі права, доцент.

² Державний торговельно-економічний університет (Україна). Доцент кафедри публічного
управління та адміністрування, к. е. н., доцент.

³ Державний податковий університет (Україна). Завідувач кафедри митної справи та
товарознавства, к. е. н., доцент.

* Автор-кореспондент, e-mail: sergey_tkachenko@ukr.net

СТАТТЯ

АНОТАЦІЯ

Дослідницька

отримана:

1 грудня 2024 р.

переглянута:

5 січня 2025 р.

прийнята:

7 січня 2025 р.

опублікована

онлайн:

23 січня 2025 р.

Авторське право

© 2025 авторів

Цей твір

ліцензовано на
умовах Ліцензії
Creative Commons
«Із Зазначенням
Авторства —
Некомерційна 4.0
Міжнародна» (CC
BY-NC 4.0).

DOI:

[10.70651/3041-
2498/2025.1.01](https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.1.01)

Стаття присвячена узагальненню методичних прийомів аналізу державної політики з питань формування антикорупційних реформ в управлінні сільськими територіями в контексті національного розвитку, зокрема, децентралізації, яка потребує обґрунтування нових підходів для її вдосконалення. Дослідження механізмів управління сталим регіональним розвитком є важливим для розробки ефективних стратегій подолання корупційних викликів. Сталість правового забезпечення протидії корупції, стабільність та узгодженість функціонування антикорупційних органів визначено основою ефективної реалізації антикорупційних реформ в Україні. Наголошено на важливості подальшого впровадження антикорупційних реформ в Україні та недопущення їх згортання. Подолання корупції потребує врегулювання, оновлення та внесення змін до чинних нормативно-правових актів, а також їх належного врегулювання. В свою чергу, ефективність антикорупційних заходів залежить від поінформованості населення. Описано низку законів, що регулюють антикорупційну діяльність. Підкреслено, що антикорупційні реформи, які активно впроваджуються в Україні, мають вплив на державне управління, особливо в таких ключових сферах, як: управління сільським розвитком, продовольча безпека та управління регіональними громадами. Найбільш очевидною перевагою громади з антикорупційною інфраструктурою (системою контролю та запобігання корупції в органах місцевого самоврядування) є ефективне використання власних ресурсів та економія коштів громади. Передбачено антикорупційні заходи для голів сільських, селищних та міських рад. Запропоновано рекомендації щодо боротьби з корупцією в органах державного управління, які мають бути досягнуті шляхом впровадження сучасних технологій, відкритості та доступності процесів державного управління. Визначено, що одним із ключових елементів антикорупційної реформи є посилення відповідальності чиновників, які порушують закон і зловживають своїми повноваженнями.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

аналіз державної політики, державне регулювання економіки, управління розвитком сільських територій, галузева політика.

The impact of anti-corruption reforms on public administration in Ukraine

Vladyslav Honcharuk ¹ ● Andrii Shynkovych ² ● Serhii Tkachenko ³ *

¹ Institute of Security, Interregional Academy of Personnel Management (IAPM) (Ukraine). Associate Professor at the Department of Financial and Economic Security Management and the Department of National Security, PhD in Law, Associate Professor.

² State University of Trade and Economics (Ukraine). Associate Professor at the Department of Public Administration, PhD in Economics, Associate Professor.

³ State Tax University (Ukraine). Head of the Department of Customs and Commodity, PhD in Economics, Associate Professor.

* **Corresponding Author**, e-mail: sergey_tkachenko@ukr.net

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Research Article

Received:

1 December 2024

Revised:

5 January 2025

Accepted:

7 January 2025

Published online:

23 January 2025

Copyright © 2025 by authors

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution—NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

DOI:

[10.70651/3041-2498/2025.1.01](https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.1.01)

This paper is devoted to generalize the approach of analyzing state policies on the formation of anti-corruption reforms in local governance in the context of national development, especially in the context of decentralization, which requires the demonstration of new approaches to its solution. The study of mechanisms to manage sustainable local development is important for developing effective strategies to overcome the challenges of corruption. The basis for effective implementation of anti-corruption reforms in Ukraine is the sustainability of the legal framework for anti-corruption and the stability and consistency of the functioning of anti-corruption institutions. The importance of further implementation of anti-corruption reforms in Ukraine and preventing their suppression is emphasized. Overcoming corruption requires regulations, updating and amending legal acts, and the effectiveness of anti-corruption measures depends on public awareness. The author describes a number of laws regulating anti-corruption activities. It is emphasized that the anti-corruption reforms actively implemented in Ukraine have an impact on public administration, especially in such important areas as rural development management, food security, and local community management. The most obvious advantage of communities with anti-corruption infrastructures (control and prevention systems of corruption in local self-governing bodies) is the efficient use of their own resources and the ability to “save community funds”. Anti-corruption measures are offered to the heads of village, town, and city councils. Recommendations to combat corruption in public administration are proposed. This should be accomplished through the introduction of modern technology, openness and accessibility of administrative processes. One of the key elements of anti-corruption reform is to strengthen the responsibility of officials who violate the law and abuse their power. Anti-corruption reforms encourage the use of these tools to ensure oversight and transparency.

KEYWORDS

analysis of public policy, state regulation of the economy, management of rural development, sectoral policy.

1. Вступ

Процес сучасного державотворення в Україні, конституційна реформа у сфері судоустрою, удосконалення діяльності правоохоронних органів, а також формування підсистем органів влади з протидії корупції та боротьби з нею актуалізували теоретичні дослідження сутності державної антикорупційної політики, як самостійної сфери державного управління, пов'язаної з реалізацією правоохоронних функцій органів державної влади. Необхідною стала розробка методології її реалізації шляхом формалізації завдань державної антикорупційної політики в умовах конституційної реформи та реформування громад (особливо сільських). Для вирішення цієї проблематики необхідно вжити таких заходів: встановити антикорупційні запобіжники для сільських, селищних та міських голів; забезпечити прозорість реєстрації залишків майна, земельних, лісових, водних ресурсів та сільськогосподарських організацій радянських часів.

Корупція в органах місцевої влади може створювати слабкі місця в національній безпеці, зокрема, призводить до нецільового використання бюджетних коштів, неефективного управління природними та фінансовими ресурсами, а також нераціональних інвестицій у місцеву інфраструктуру. Якщо місцева влада не здатна ефективно управляти своїми територіями через корупцію та неефективне управління, це може стати передумовою для посилення впливу зовнішніх сил.

В основі ризику корупції в сільській місцевості лежить деформована структура сільської економіки, що створює численні можливості для корупційних дій. Управління сільським розвитком в Україні стикається з багатьма проблемами, наприклад, відсутністю прозорості, неефективним використанням ресурсів та високим потенціалом для корупційних дій.

Антикорупційна реформа в Україні стикається з низкою проблем, серед яких брак політичної волі, слабка судова система, корупція в публічному управлінні та неефективність нових антикорупційних органів. Тому потребує особливої уваги вирішення завдань антикорупційних реформ з метою запобігання колабораціонізму в публічному управлінні територіальними громадами, зокрема сільських територій.

2. Огляд літературних джерел

Важливі аспекти формування й реалізації антикорупційної політики в Україні, зокрема – проведення антикорупційної реформи, були висвітлені в наукових роботах такими українськими дослідниками, як М. Предко [1, с. 262] та Г. Фердман [2, с. 77], які наголошували на необхідності розробки ефективних антикорупційних стратегій для обмеження корупційних зловживань у системі державного управління. Питання запобігання та протидії корупції в умовах воєнного стану досліджували О. Бандурка [3, с. 20], О. Бурда [4, с. 25], С. Шило [5, с. 86], А. Марченко [6, с. 59].

Проблеми антикорупційних реформ у сільській місцевості досліджені недостатньо. Це пов'язано з тим, що в сільській місцевості існує багато корупційних ризиків, а антикорупційні реформи ще не досягли рівня великих громад. Однак, зважаючи на динамічність процесів, що відбуваються в антикорупційній політиці, а також неоднозначність в інтерпретації їх оцінок, дослідження проблем та перспектив антикорупційної реформи в Україні, зокрема на рівні громад, імовірно, залишатимуться актуальними протягом тривалого часу.

3. Постановка завдання

Метою статті є дослідження впливу антикорупційних реформ на публічне управління в Україні шляхом правового регулювання запобігання корупції як на рівні країни, так і на рівні громад.

4. Методи та матеріали

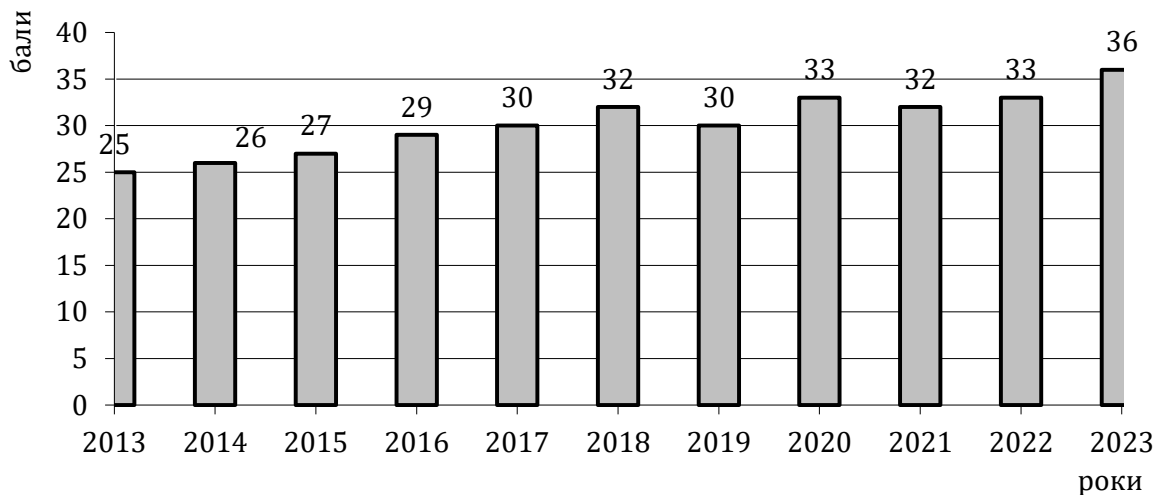
Корупція в публічному управлінні часто призводить до неефективного використання бюджетних коштів. У зв'язку з цим, такі антикорупційні реформи, як електронні системи та фінансовий моніторинг, дозволяють ефективніше управляти витратами, підвищувати

ефективність державного регулювання та зменшувати витрати на реалізацію державних програм.

Антикорупційна реформа стала однією з ключових елементів державної політики в багатьох країнах світу, у тому числі й в Україні, де боротьба з корупцією набула особливого значення в умовах соціально-економічних і політичних трансформацій. Реалізація антикорупційних реформ має важливий вплив на ефективність, прозорість та підзвітність державного управління, особливо публічних інституцій. Антикорупційна реформа в Україні була і залишається в центрі уваги міжнародних партнерів. Її реалізація є передумовою для визнання безвізового режиму України з Європейським Союзом (далі-ЄС), а її незворотність та подальша імплементація залишаються пріоритетними чинниками на шляху до членства в ЄС [6, с. 59].

У 2011 р. була опублікована Національна антикорупційна стратегія на 2011-2015 рр., яка виявилася вкрай неефективною [7]. Однак 2014 р. можна вважати ключовим моментом з точки зору вжиття дієвих заходів у контексті реалізації антикорупційних реформ. На хвилі постмайданного ажіотажу суспільство очікувало кардинальних змін і серйознішого ставлення органів державної влади до проблем пересічних громадян. Позитивний етап антикорупційних реформ, що триває з 2014 року, призвів до створення в Україні низки антикорупційних органів та став основою для формування відповідної нормативно-правової бази [8, с. 112].

Антикорупційні результати України показують, що з початку масштабних реформ після Революції Гідності Україна додала загалом 11 балів за останнє десятиліття досліджень. Зростання показника Індексу сприйняття корупції навіть під час повномасштабної війни стало можливим завдяки активній роботі державних інституцій, зокрема антикорупційних (рис. 1).

Рис. 1. Індекс сприйняття корупції

Джерело: [9].

У формулюванні антикорупційних стандартів важливе значення має низка сучасних методів публічного управління, які дозволяють сформувати загальний алгоритм оцінки ефективності антикорупційної політики відповідно до конкретних історичних обставин та відповідних суспільних реакцій [10, с. 36]. Антикорупційне законодавство характеризується трьома етапами його розвитку. Перший етап – початковий (1991-2011 рр.), другий – перехідний (2011-2014 рр.) і третій – етап реформування (2014 р. – дотепер). На кожному з цих етапів відбулися певні зміни у нормативно-правовій базі України [11, с. 139].

Слід зазначити, що на місцевому рівні цілком можливо організувати ефективні антикорупційні заходи. Серед багатьох антикорупційних заходів, які апробовані у вітчизняній антикорупційній практиці, особливе місце займають антикорупційні програми, вони, як правило, мають комплексний організаційно-правовий характер; положення щодо запобігання корупції та регулювання відносин у сфері протидії корупції та закріплені в низці законів.

Не менш важливим є впровадження цифрових технологій у державне управління: автоматизація процесів, таких як електронні закупівлі через систему Prozorro, які зменшують можливості для зловживань і сприяють прозорості державних закупівель. Однією з важливих

сфер застосування цифрових технологій є електронне урядування. В Україні важливим кроком у цьому напрямку стало запровадження платформи «Дія», яка забезпечує онлайн-доступ до низки державних послуг. Для виявлення корупційних схем також активно використовуються аналітичні системи та технології штучного інтелекту [12]. Ще одним правовим механізмом боротьби з корупцією є посилення незалежності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, що набув чинності 1 січня 2024 р. [13].

Ключовим нормативно-правовим актом, що визначає засади державної антикорупційної політики, є Антикорупційна стратегія на 2021-2025 роки (№ 2322-IX від 20 червня 2022 року [14]), яка була оновлена відповідно до умов воєнного стану. Важливим кроком у реформі децентралізації є територіальна реформа в усіх регіонах України, що запроваджена у липні 2020 року, коли в усіх областях України були ліквідовані райони та утворені об'єднані райони [15].

В економічній сфері головним завданням є стабілізація функціонування регіональної економічної системи, яка досягається шляхом запровадження сталої моделі промислового природокористування (що стосується і непродуктивного використання природних ресурсів), яка в контексті антикорупційної реформи регулюється відповідними наказами та постановами [16-18]. Антикорупційні реформи, які активно впроваджуються в Україні, впливають на ключові сфери державного управління, зокрема на управління розвитком сільських територій, продовольчу безпеку та управління громадами. Це має першорядне значення для сталого розвитку та безпеки України, а боротьба з корупцією є необхідною умовою для побудови ефективного та чутливого державного управління. Тому ці реформи одночасно стосуються управління сільським розвитком, продовольчою безпекою, процесами децентралізації та управління розвитком громад (табл. 1).

Таблиця 1. Антикорупційні реформи на публічне управління на рівні територіальної громади

Напрямок	Актуалізація в контексті антикорупційних реформ
Управління розвитком сільських територій	Децентралізація та місцеве самоврядування. Прозорі механізми фінансування
Галузева політика та продовольча безпека	Реформа земельного законодавства. Прозорі державні закупівлі та субсидії
Управління розвитком територіальних громад	Децентралізація та бюджетна автономія. Прозорість у процесі прийняття рішення. Залучення громадськості до процесів управління
Загрози корупції та шляхи їх подолання	Впровадження електронних платформ і реєстрів. Активний громадський контроль. Посилення ролі антикорупційних органів

Джерело: розроблено авторами на основі [10, с. 36; 12]

Адміністративна система на рівні сільських рад, адміністрацій та місцевих державних адміністрацій потребує значних змін для забезпечення прозорості та ефективності, включаючи децентралізацію.

Цей процес створює нові корупційні ризики на місцевому рівні, коли чиновники маніпулюють розподілом бюджетних та земельних ресурсів і надають несправедливі субсидії. Важливим елементом є створення механізмів контролю за витрачанням бюджетних коштів, таких, як відкриття даних та розкриття інформації для громадян.

З початком формування об'єднаних територіальних громад (далі-ОТГ), які можуть самостійно надавати якісні публічні послуги населенню та забезпечувати організаційно-правові гарантії, розпочався новий етап розвитку місцевого самоврядування в Україні [19, с. 47].

Одним з основних антикорупційних заходів в аграрному секторі є земельна реформа. Відкриття ринку землі, особливо запровадження єдиного електронного реєстру для операцій із землею та проведення прозорих земельних торгів, значно зменшить можливості для корупційних схем, які раніше включали підготовку документів для ринку, сумнівні транзакції та непрозоре виділення земельних ділянок. Для реалізації цієї реформи необхідно створити чітку систему реєстрації та моніторингу корупції, що має зменшити можливості для зловживань.

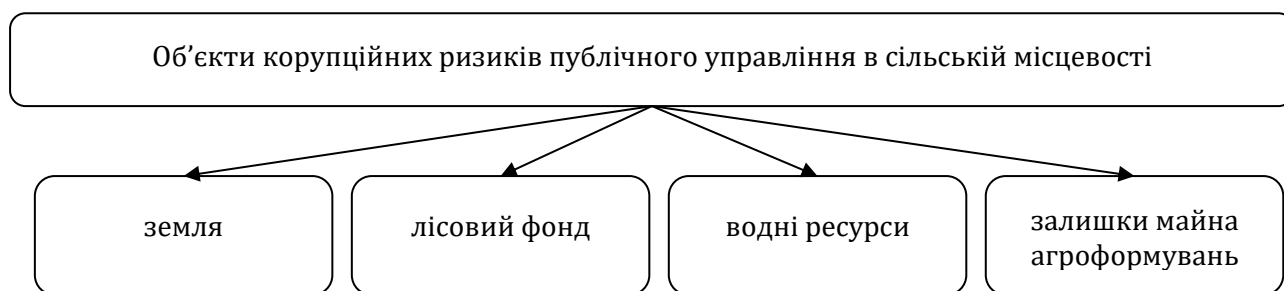
З прийняттям Закону України «Про запобігання корупції», який мав на меті запровадження ефективних антикорупційних механізмів в рамках антикорупційних реформ в Україні, державна антикорупційна політика набула нормативного та системного розвитку, а органи місцевого

самоврядування почали застосовувати антикорупційні програми як інструмент організації та керування цією складною сферою державної політики. Як свідчить антикорупційна діяльність на місцевому рівні, саме в цей період у більшості регіонів були розроблені антикорупційні програми як один із антикорупційних інструментів [20].

5. Результати та обговорення

Розвиток та ефективне функціонування галузевого підприємництва потребує переорієнтації фінансування на цільове використання земельних та виробничих ресурсів в умовах динаміки соціально-економічного простору, комплексних змін у податковій системі та суттєвої переорієнтації ринків з внутрішнього споживання та торгівлі на нові глобальні ринки. Секторальне підприємництво у селах має підтримуватися державним регулюванням та стимулюванням на децентралізованих територіях, оскільки воно є системним вектором державної, продовольчої, фінансової, екологічної та енергетичної безпеки. Створення безпечних умов для розвитку сільських територій потребує виваженого системного підходу та прийняття рішень на всіх рівнях державної політики.

Останнім часом в сільській місцевості спостерігається низка корупційних ризиків, а антикорупційні реформи ще не досягли масштабного поширення на рівні громад. В основі корупційних ризиків у сільській місцевості лежить викривлена структура сільської економіки. Сировинна пастка в яку потрапила Україна за роки незалежності, була створена саме через корупцію в державному управлінні на муніципальному рівні. У сільській місцевості існує багато об'єктів для корупції (рис. 2).

Рис. 2. Об'єкти корупційних ризиків публічного управління в сільській місцевості

Джерело: авторська розробка.

Корупційні ризики у сфері екології та природокористування подано у табл. 2.

Таблиця 2. Корупційні ризики у сфері екології та природокористування

Об'єкт	Ризики
У сфері управління землею	Незаконне виділення земельних ділянок, неправомірні зміни цільового призначення земель, корупція при оформленні документів на землю:
У сфері лісового фонду	Незаконна вирубка лісів, корупція в розподілі лісових ресурсів, маніпуляції з лісовими відходами
У сфері водних ресурсів	Незаконне використання водних ресурсів, нецільове використання водних ресурсів, порушення екологічних норм використання водних ресурсів
У сфері залишків майна агроформування	Неправомірне використання майна, корупція в процесі продажу аграрних земель або майна

Джерело: авторська розробка

Боротьба з корупційними ризиками в екологічній сфері потребує комплексного підходу, який включає запровадження прозорих механізмів управління природними ресурсами, підвищення підзвітності чиновників, активну участь громадськості, незалежний моніторинг та аудит, а також розвиток інфраструктури для забезпечення ефективного управління. Ці заходи знижують корупційні ризики, забезпечують сталий розвиток місцевих громад та підтримують екологічну рівновагу (рис. 3).

Рис. 3. Мінімізація корупційних ризиків публічного управління в сільській місцевості

Джерело: авторська розробка

Боротьба з корупційними ризиками у сфері екології та природокористування є одним з етапів забезпечення сталого розвитку, збереження природних ресурсів та екологічної рівноваги. Цей процес потребує комплексного підходу, який включає кілька ключових заходів для зниження корупційних ризиків та забезпечення ефективного управління природними ресурсами на всіх рівнях. Одним з основних чинників зниження корупційних ризиків є поява прозорості у прийнятті рішень щодо використання природних ресурсів, таких як земля, ліси, гірські масиви та водні ресурси. Запровадження прозорих механізмів може значно зменшити можливості для маніпуляцій та гарантувати рівні умови для всіх учасників.

Для запобігання зловживанням усі тендерні пропозиції, результати оцінки та відбору учасників мають бути публічними. Високий ризик корупції виникає через відсутність підзвітності чиновників, які приймають рішення про розподіл та використання природних ресурсів. Для ефективної боротьби з корупцією необхідна відповідна інфраструктура, яка дозволить реалізувати всі вищезазначені заходи та гарантувати сталі управління природними ресурсами.

Слід мати на увазі, що об'єкти сільської місцевості є основними об'єктами державного регулювання економіки, а тому, мінімізація корупції в управлінні розвитком громад є основою національної безпеки. Тому, антикорупційні гарантії для голів сільських, селищних та міських рад є елементом забезпечення прозорості та доброчесності місцевого самоврядування. Крім того, оскільки місцеві голови мають значний вплив на формування бюджетів та прийняття рішень, вони відіграють важливу роль у впровадженні заходів, спрямованих на протидію корупції та забезпечення прозорості, підзвітності та доброчесності у своїй діяльності. Нижче наведено основні запобіжники для зниження ризику корупції (табл. 3).

Детальні антикорупційні заходи для міських голів сприяють створенню системи, яка гарантує відкритість, підзвітність та доброчесність місцевої влади. Лише шляхом інтеграції цих механізмів можна знизити рівень корупції на місцевому рівні та забезпечити ефективне управління державними ресурсами. Наступним важливим кроком є підвищення прозорості та

підзвітності діяльності державних органів. Впровадження відкритих даних та електронних систем управління може допомогти зменшити корупційні ризики. Нарешті, для підвищення ефективності та професіоналізму державних службовців, слід запровадити системні реформи в державному управлінні. Це включає в себе прозорість процедур призначення, регулярне навчання та підвищення кваліфікації та ін. [21, с. 17].

Таблиця 3. Антикоруційні запобіжники для голів сільських, селищних та міських рад

Антикорупційні механізми	Механізм	Обґрунтування
Прозорість фінансової діяльності та державних закупівель	Публікація фінансових звітів, тендерів через електронні системи та офіційних звітів про використання ресурсів	Прозорість створює ситуацію, коли чиновники несуть більшу відповідальність за використання державних ресурсів
Декларування доходів, майна та зобов'язань	Обов'язкове електронне декларування та перевірка даних декларації	Приватні декларації є однією з причин невідповідності між публічними доходами чиновників та їхніми реальними активами
Заборона на конфлікт інтересів	Виявлення та розкриття конфлікту інтересів та відсторонення від роботи	Прозорість та усунення впливу особистих інтересів дозволяють приймати об'єктивні рішення
Механізми громадського контролю та участі	Контроль громадянами за проведенням тендерів та витрачанням коштів; електронна платформа для участі громадян	Громадський контроль може бути надзвичайно ефективним у забезпеченні підзвітності місцевої влади, тим самим забезпечуючи довіру громадськості до місцевої влади
Незалежний аудит та перевірка	Регулярний аудит, фінансовий моніторинг	Є одним із засобів виявлення порушень у фінансовій діяльності місцевої влади
Суворі санкції та покарання за корупцію	Кримінальна відповідальність за корупційні дії; заборона займати державні посади	Суворі санкції мають стримуючий ефект і спонукають місцевих чиновників виконувати свої обов'язки добросовісно
Вдосконалення навичок та етичних стандартів	Навчальні програми, кодекси етики	Посилення спроможності місцевих посадовців краще розуміти свої обов'язки, права та обмеження
Виборчі обмеження та погляди на виборчий процес	Обмеження термінів перебування на посаді, нагляд за виборчими кампаніями	Обмеження терміну перебування на посаді зменшує ризик кумівства та монополії на владу, а моніторинг виборчого процесу забезпечує чесність та добросовісність виборів

Джерело: авторська розробка

Корупційні ризики на адміністративному рівні в сільській місцевості є значними і можуть виникати в різних сферах – від земельних відносин і соціальних виплат до державних закупівель та управління природними ресурсами. Щоб зменшити ці ризики, необхідно запровадити ефективні механізми контролю для підвищення прозорості прийняття рішень, вдосконалення адміністративних процедур та забезпечення активної участі громадськості.

6. Висновки

Антикорупційні реформи мають значний вплив на державне управління в Україні, сприяють підвищенню прозорості, підзвітності та ефективності державних установ. Ці реформи зміцнили довіру громадськості до державних інституцій, підвищують якість державних послуг, розвивають інституційні структури управління та сприяють економічному зростанню. Комплексний підхід до боротьби з корупцією у сфері екології та природних ресурсів включають запровадження прозорих та підзвітних механізмів управління природними ресурсами, посилення відповідальності чиновників, активної участі громадськості, незалежний моніторинг та аудит, а також розвиток інфраструктури для забезпечення ефективного управління. Всі ці заходи знижують корупційні ризики, підвищують ефективність використання

природних ресурсів, забезпечують сталий розвиток місцевих громад та сприяють збереженню екологічної рівноваги.

Перспективними напрямками подальших досліджень є формування антикорупційної програми, визначення алгоритму антикорупційного інструменту на рівні територіальних громад з метою системного запобігання корупції.

References

1. Predko, M. (2022). Vplyv koruptsii na systemu publichnoho upravlinnia v Ukraini [The impact of corruption on the public administration system in Ukraine]. *Litopys Volyni – Chronicle of Volyn*, (27), 262–267. <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2022.27.43> (in Ukrainian).
2. Ferdman, H. (2024). Koruptsiini zahrozy v pravookhoronni diialnosti ta publichnomu administruvanni Ukrainy [Corruption threats in law enforcement and public administration in Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia – Public administration and local self-government*, (2), 77–83. <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2024-2-11> (in Ukrainian).
3. Bandurka, O. (2022). Zapobihannia koruptsii v umovakh voiennoho stanu [Preventing corruption during martial law]. *Protydiia koruptsii: Pravove rehuliuвання i praktychnyi dosvid: Tezy dopovidei Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Combating corruption: Legal regulation and practical experience: Abstracts of reports of the International Scientific and Practical Conference*. (pp. 20–22). Kharkiv (in Ukrainian).
4. Burda, O. (2023). Zapobihannia proiaviam koruptsii v umovakh voiennoho stanu v Ukraini [Preventing corruption manifestations during martial law in Ukraine]. *Aktualni problemy protydi zlochynnosti ta koruptsii: Tezy dopovidei Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Actual problems of combating crime and corruption: abstracts of reports of the All-Ukrainian scientific and practical conference*. (pp. 25–31). Kharkiv (in Ukrainian).
5. Shylo, S. M. (2022). Osoblyvosti zastosuvannia zakonodavstva shchodo zapobihannia koruptsii v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of applying anti-corruption legislation during martial law]. *Naukovyi Visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, 74(2), 86–93. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.74.48> (in Ukrainian).
6. Marchenko, A. V. (2023). Antykoruptsiina reforma v Ukraini v umovakh voiennoho stanu [Anti-corruption reform in Ukraine during martial law]. *Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini – State management and administration in Ukraine*, (36), 59–65. <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.36.11> (in Ukrainian).
7. Pro Natsionalnu antykoruptsiinu stratehiuu na 2011–2015 roky: Ukaz Prezydenta Ukrainy № 1001/2011 vid 21 zhovtnia 2011 roku (2011). [On the National Anti-Corruption Strategy for 2011–2015: Presidential Decree No.1001/2011 dated October 21, 2011]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001/2011#Text> (in Ukrainian).
8. Lukianova, H. Yu. (2020). Antykoruptsiina reforma v Ukraini: Problemy i perspektyvy [Anti-corruption reform in Ukraine: Problems and prospects]. *Yurydychna nauka – Legal science*, (7), 112–118. <https://doi.org/10.32844/2222-5374-2020-109-7.15> (in Ukrainian).
9. Transparency International. (n.d.). Indeks spryiniattia koruptsii [Corruption Perception Index]. Retrieved from <https://cpi.ti-ukraine.org/> (in Ukrainian).
10. Novak, A. M. (2018). Formuvannia antykoruptsiinykh standartiv publichnoho upravlinnia v umovakh transformatsii vladnykh vidnosyn [Formation of anti-corruption standards in public administration under the transformation of power relations]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia – Law and public administration*, 2(30), 36–40. Retrieved from http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2018/tom_2/7.pdf (in Ukrainian).
11. Viktorchuk, M. V., & Poliukhovych, M. M. (2023). Stanovlennia ta rozvytok antykoruptsiinoho zakonodavstva v Ukraini [Development of anti-corruption legislation in Ukraine]. *Visnyk LNNI im. E. O. Didorenko – Bulletin of Luhansk Scientific-Educational Institute named after E. O. Didorenko*, (104), 139–152. <https://doi.org/10.33766/2786-9156.104.139-152> (in Ukrainian).
12. Kuzyk, D. O. (2024). Zmist poniattia koruptsii yak ob'iekta derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky [The content of corruption as an object of state anti-corruption policy]. *Akademichni vizii – Academic vision*, (36). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14093203> (in Ukrainian).
13. Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo posylennia samostiinosti Spetsializovanoi antykoruptsiinoi prokuratury [On

- amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine regarding the independence of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office]. (2023). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3509-20#Text> (in Ukrainian).
14. Pro zasady derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky na 2021–2025 roky: Zakon Ukrainy № 2322-IX [On the principles of state anti-corruption policy for 2021–2025: Law of Ukraine No. 2322-IX]. (2022). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text> (in Ukrainian).
  15. Pro utvorennia ta likvidatsiu raioniv: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy № 807-IX [On the creation and liquidation of districts: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine No. 807-IX]. (2020). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text> (in Ukrainian).
  16. Ministerstvo zakhystu dovkillia ta pryrodnykh resursiv Ukrainy. (2024). Nakaz vid 22 lystopada 2024 № 1531 “Pro zatverdzhennia Antykoruptsiinoi prohramy Ministerstva zakhystu dovkillia ta pryrodnykh resursiv Ukrainy na 2024–2026 roky” [Order No. 1531 “On the approval of the Anti-Corruption Program of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine for 2024–2026”]. Retrieved from <https://ecologiya.com.ua/norm/483051-pro-zatverdzhennya-antykoruptsiynoyi-prohramy-ministerstva-zakhystu-dovkillia-ta> (in Ukrainian).
  17. Derzhavne ahentstvo vodnykh resursiv. (2024). Rishennia vid 7 chervnia 2024 roku № 524-r “Pro optymizatsiiu diialnosti terytorialnykh orhaniv” [Decision No. 524-r “On optimizing the activities of territorial bodies”]. Retrieved from <https://ecologiya.com.ua/norm/482449-pro-optymizatsiyu-diyalnosti-terytorialnykh-orhaniv> (in Ukrainian).
  18. Derzhavne ahentstvo lisovykh resursiv Ukrainy. (2024). Nakaz vid 24 veresnia 2024 roku № 293 “Pro zatverdzhennia Antykoruptsiinoi prohramy na 2024–2026 roky” [Order No. 293 “On the approval of the Anti-Corruption Program for 2024–2026”]. Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/FN083807> (in Ukrainian).
  19. Ryzhuk, I. V., Bryhinets, O. O., & Halus, O. O. (2021). Antykoruptsiina polityka u sferi publicлноho upravlinnia sotsialnoiu haluzziu v umovakh detsentralizatsii [Anti-corruption policy in public administration of the social sector under decentralization]. *Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav – Legal journal of the National Academy of Internal Affairs*, 1(21), 47–54. <https://doi.org/10.33270/04212101.47> (in Ukrainian).
  20. Kamardina, Yu. V., & Filipenko, A. S. (2022). Antykoruptsiini prohramy orhaniv mistsevoho samovriaduvannia yak orhanizatsiino-pravovi zasoby protydii koruptsii [Anti-corruption programs of local self-government bodies as organizational and legal means of combating corruption]. *Pravo – Law*, (23–24). Retrieved from <https://visnyk-pravo.mdu.in.ua/ARHIV-uk/23-24/8.pdf> (in Ukrainian).
  21. Bashtannyk, V., & Kudriavtseva, M. (2020). Reforma detsentralizatsii yak suchasnyi kontsept derzhavotvorennia [Decentralization reform as a modern concept of state-building]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia – State administration and local self-government*, 2(42), 17–24. <https://doi.org/10.33287/102015> (in Ukrainian).